

leges confirmavit, neque talis responsio dictarum cancelliarum fuit; neque constat quod fuerit per Regem approbata, neque in modum legis constituta, nec recepta in prejudicium Cantabrorum, neque Rex id permitteret in prejudicium & derogationem legum dicti fori Cantabrie, & in casu in quo Rex id vellet, degressa & individua dictarum legum derogatio requirebatur, ex text. in cap. pen. de capell. mon. c. nonnulli. de rescrip. imo & tunc pro sua in omnes benignitate & clementia id cum maxima causa, & non sine ea, & cum citatione dictae nationis & status Cantabrie id faceret, nam cum in vim remunerationis servitorum dicti domini Cantabri, & in modum contractus cum juramento, confirmaverit Rex dictas leges fori sui, non sine maxima causa, non sine maturo & deliberato consilio, & non sine citatione partium & eis auditis hoc faciet, ex latè dictis per nos in l. 1. & 2. tit. 10. lib. 5. Recopil. & consequenter nihil obstat, nihil nocet supradictis legibus Cantabrorum & eorum nobilitati responsio, si que data est ab aliquibus cancellariis, que contraria eis ipsis Cantabris & legibus suis foret, neque dictae leges De Toro & Tordesillas 8. & 9. dicti tit. 11. lib. 2. supra, obstant quicquam, ex dictis, & ex aliis in progressu hujus quintae questionis à nobis declaratis, praesertim cum dicti Cantabri dictarum pragmaticarum temporibus & usque ad annum 1526. habebant & habent legem insertam in corpore antiqui sui fori, per quam clarè disponebatur quod Princeps illius provinciae nullatenus posset statuere de dictis legibus & privilegiis neque in adimendo, neque in concedendo de novo nisi convocatis illorum proceribus ac procuratoribus omnium urbium atque pagorum illius provinciae, & insuper quod praedicti ac singuli tales procuratores suum assensum ad id praestarent, ut patet ex verbis praedicti fori antiqui. colum. 2. post juramentum praestitum à Rege Henrico, anno 1455. & licet id in foro impresso non inseratur, Christianissimus Rex noster, ut dictum est, non est censendum per generales ejus dispositiones dictarum legum De Toro & Tordesillas, voluisse praedecedere legibus dicti fori Cantabrensis, specialibus eorum favoribus, ut latè à nobis probatum est in hac quinta questione, neque eorum nobilitati prejudicium inferre, neque eis derogare, ex quibus constat quomodo nobilitas ex monumentis antiquis, ex legibus & dispositionibus provinciae alicujus regia auctoritate confirmatis probari potest in proprietate, praesertim in locis liberis & exemptis à contributionibus, & ubi non adsunt actus distinctivi, prout in Cantabria, de qua latius à nobis, quam de alia provincia mentio facta est, quia in ea melius quam in alia hac verificari possunt, & ne antiquae ejus nobilitati offensus fiat, quam semper Reges eis observari praeceperunt, & nunc observandam jubet, cum, ut dictum est, Regia sua provisione delenda jussit verba à dicto Joan. Garfia in dicto suo commento prolata in & adversus Cantabrorum nobilitatem.

Quintò & ultimò, ut huic Rubricae huicque Epilogo finem imponamus, 241 probabitur nobilitas † quoad possessionem secundum terminos nostrarum legum Regiarum, scilicet l. 7. & 8. tit. 11. lib. 2. supra, à nobis satis relatarum ex versic. in dict. l. 8. constituto, ibi, Y otro si, si alguno dixere: que est secunda istius legis 8. dispositio, cum intentatur solum possessorium, vel petitorium & possessorium, suspenso petitorio, ita quod solum super possessorio proceditur. Et intentatur hoc modo, scilicet, quod cum ipse 242 litigans † existens uxoratus & pater ejus & avus suus paternus essent in pacifica

pacifica reputatione & possessione hominum nobilium in locis ubi vixerunt per 20. annos continuos & impletos, & quòd ut tales nunquam contribuerunt in rebus plebeiorum, sive regis, sive conciliaris, & ut tales nobilium exemptionibus & prerogativis gaudebant, & in sessionibus & congregationibus cum talibus sese congregabant, tale concilium & persona ejus turbant cum in possessione hac, in qua petit se jurari & defensari & nobilem declarari, &c. Et cum sub hac forma & modo nobilitas intentatur, forma dictae legis 8. servanda est, aliter enim nihil fiet, non tamen ex hoc remanent exclusae aliae formae probandi nobilitatem hanc, ut supradictum est. Et sic lex illa 8. † 243 que septima praecedentis est declaratoria constituit solum tres casus. Primus est, cum nobilitas intentatur in possessorio & petitorio, & simul super utroque proceditur, nam tunc modus probandi secundum formam praescriptam ab eadem l. 8. servatur, prout in ejus versiculo. Y por ella mandamos, usque ad versic. Y otro si, exclusivè continetur. Et ab isto versic. Y otro si, usque ad versic. Pero si, de possessione tractatur. Et versiculus ille, Pero si, est tertia dispositio dictae l. 8. duarum praecedentium dispositionum declaratoria. Et hac continet in effectu principalis dispositio istius legis octavae. Et in dicti possessorii probatione dicti temporis viginti annorum actus positivi requiruntur in persona litigantis & patris & avi distinguentes nobiles à plebeis, & ii actus, si est in terra tributaria, debent probari secundum quod dictum est, si tamen est terra libera, sufficere probare quolibet alios actus, per quos nobiles ab ignobilibus distinguantur, ut inquit Orolora, ubi supra, 3. part. cap. 8. num. 9. ut fere est in pluribus locis provinciae Beticae, ubi medietas officiorum datur nobilibus, † & altera medietas plebeis, Ansi en regimientos, como en varas de hermandad, o como en el partido de Leon donde se juntan los hijos dalgo a comer el hornazo por Pascua Florida, o donde ay carnicerias a parte para hidalgos y fieldades como en Ciudad Real, y alientos en las yglesias como en Xerez, y cofradias y cabildos de Hijos dalgo como en Cuenca. Et alia multa differentiae ad hoc introductae, & sic communis reputatio populi talem reputantis nobilem, qui vivit in tali loco, & alium extra locum illum degentem non reputando nobilem, velut exemplificat Joan. Garfia, in dict. glof. 18. num. 44. que licet sibi quoad probandum solarium non placere dicat, quoad causas tamen possessorias placent sibi, & iterum in glo. 35. Et quamvis Orolora, ubi supra, ut & dictum est, quoad illos tantum actus restringere nobilitatem velit in quibus datur distinctio illa, tamen si in concussè actus illi semper fuerunt & sunt assignati & introducti in locis liberis, ut essent signa demonstrativa nobilitatis in genere, sufficere utique non solum ad illos actus, sed & ad omnes alios nobilitatis effectus, eò quod generaliter introducti videntur pro distinguendis nobilibus ab ignobilibus genericè, non verò particulariter quoad illos tantum actus, nam tunc non procedit regula, tantum praescriptum quantum † possessum, si in contrarium non probatur possessio, vel consuetudo contraria, ex dictis per nos, in l. 2. n. 9. tit. 5. lib. 1. supra, que optime ad haec conducunt. Ex quibus omnibus habes materiam satis discussam & ordinatim digestam, legum nostrarum ac pragmaticarum intellectus ac declarationes juridicas & litterales, omnium hominum nobilitates defensatas, modos & formas eas probandi tam in tributariis quam in locis liberis satis Azevedo in Recopilationem. Tom. IV. M digestam,

digestam, Cantabrorum nobilitatem, & similibus locorum & provinciarum declaratam, licet breviter & succinctè, possent enim alia multa in medium produci, & prolongari materia: habesque ex supradictis triplicem esse hominum statum, & majorum, scilicet, & ii sunt qui ad dignitatem fortunatim sunt proveci, de quibus per Cass. in Catal. glor. mun. in 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10. partibus actum est: mediorum vero, & ii sunt, nobiles sine alia dignitate, de quibus per Cassan. ibi. 8. parte. minorum verò, & ii sunt, ignobiles & plebei, & horum modi sunt novem, ut vult Jacob. Faber relatus & sequutus per Cassan. ubi supra. in 11. part. confid. 2. ubi triplicem hunc statum sic considerat, & per sequentes considerationes disputat & declarat, quibus finite sunt nostra quinque questiones per modum Epilogi, pro exornatione nostra Rubrica, & declaratione nostrarum legum regiarum super nobilitate dispositionum, omni meliori modo, quo potui sub superiorum judicum censura ac deliberatione, alia multa referre possem, que prudens omisi ut ad textualium declarationem deveniamus.

IN LEGEM PRIMAM.

Pax inter nobiles servanda est sub nostri textu. pena.

SUMMARIUM.

- 1 Nobilitas de numero laudabilium dici potest.
- 2 Pax licet ab omnibus desideretur tamen non habetur inconcussa, stabilis & firma ob sex rationes.
- 3 Pax quid sit & n. 4. quod ob eam habendam multa permittuntur.
- 5 Homines quietissime viverent si hac duo nomina memm & unum de medio tollerentur.
- 6 Ob bonum pacis potest communitas remittere injurias singularum personarum ipsius communitatis.
- 7 Invidus quis non est cogendus parcere injurianti, nisi ut ibi.
- 8 Officialis non se interponens inter rixantes cum possit, ab officio removeri potest.
- 9 Discordiam volentes & amantes compelli possunt ad pacem ut ibi.
- 10 Trengam facere compelli possunt rixantes.
- 11 Judex potest futuris scandalis providere & num. 12. quod ob hoc potest interdicare alicui ne de domo sua exeat, vel, quod mutet hospitium suum ut num. 13.
- 12 Judex potest se interponere inter litigantes, ne ad arma deveniant.
- 15 Judex ecclesiasticus potest expulsores alicujus à civitate excommunicare, & illius civitatis cives interdicare.
- 16 In bellis seu contentionibus civilibus forensibus non potest judex ad concordiam compellere nisi ut num. 17. & 18.
- 19 Pacis violator puniatur tanquam trenga fractor.
- 20 Pace facta si unus me offendat & resistam, non dicor fractor pacis nisi ut ibi n. 21.

Ibi, Gran bien se signe, Ex his verbis habes notare maximam nobilitatis laudem, etenim si magnum bonum lex nostra vocat, pacem ad-

esse inter nobiles, quasi ex hoc universa pax populi dependat, igitur nobilitas magna res est, nam propter quod unumquodque est tale, & illud magis, ita ut de numero laudabilium nobilitas dici possit ex dictis per Cass. in Cathalogo glor. mund. 8. part. confid. 5. in fine. & confid. 7. ubi ex pluribus sacre scripture locis probat nobilitatem esse laudatam, ita ut merito de numero laudabilium, & commendabilium dici possit, pro ut hic commendatur, tanquam ab eo universa populi pax consistat, & dependeat, si in ea nobiles inter se vivant, prout credendum est, vivere, privilegiantur enim à natura, ut abundet, polleant pluribus, & ferè omnibus virtutibus Moralibus: & Theologicalibus, quia ut plurimum sunt justii, temperantes, prudentes, & fortes, & insuper humiles, & mansueti, & elationem fugientes, & civitati regulariter sunt fideles, & tales præsumuntur, ut per Tiber. Decian. conf. 66. n. 29. vol. 3. & conf. 18. n. 22. vol. 1. & conf. 23. num. 93. eod. vol. 1. quod secus est in iis, qui recenter ditati sunt, qui communiter sunt elati, & superbi ut per Lucam de Pena in l. militariibus. C. de decur. lib. 10. & plura de commendatione nobilitatis videre poteris per Tiracquel. de nobilitate. cap. 21. per totum.

Ibi, Pax è sossiego. Pax, cum pluribus gentibus imperarem (inquit Artaxerxes) Hester. 13. & universum orbem meæ ditioni subjugassem, volui nequaquam abuti potentie magnitudine, sed clementia, & benignitate gubernare subiectos, ut absque ullo terrore vitam silentio tranquillè penderet, optata cunctis mortalibus pace fruerentur. Et hoc tutandæ pacis studium gerens Fredericus Imperator constitutionem emisit in hæc verba, ac edictali lege in perpetuum vallura jubemus, ut omnes nostro subiecti imperio veram, & perpetuam pacem inter se observent, ut inviolata inter omnes in perpetuum servetur, Duces, Marchiones, Comites, Capitanei, Valvafores, & omnium locorum rectores cum omnibus locorum primatibus, & plebeis à decimo-octavo anno usque ad septuagesimum obstringantur juramento, ut pacem teneant, & rec-

& rectores locorum adjuvent in pace tenenda, atque vindicanda, & in fine uniuscujusque Quinquenni de prædicta pace tenenda omnium juramenta renoventur, si quis verò aliquod jus de quacunque re, vel facto contra aliquem se habere putaverit, & judicalem habeat potestatem, & per eum jus sibi competens exequatur, ut est text. de hac constitutione in cap. 1. in prin. de pace tenend. int. sub & jur. confirm. in usibus feud. & sic inquit Plat. in Alcib. expedit civitati seditiones abesse & Aristoteles 5. Ethico. 1. Concordiam diliguntiores sum opere affectant, & de pace, & reconciliatione plura dixit Rinald. Gorf. in Tract. de provota reconciliatione per totum in 12. Volum. diversorum dicit. fol. 243. cum sequentibus aliquibus, in novis, & Cassan. in Catal. gloria mund. 5. part. considerat. 16. Veruntamen licet pacem omnes homines considerant, tamen non habetur inconcussa, stabili, & firma, & hoc propter sex rationes, prima, quia non parantur maleficia, Ecclesiast. 4. quia non profertur in malis sententia, filii hominum sine ullo timore perpetrant mala. Secunda est, abundantia temporalium, Genes. 13. facta est rixa inter pastores Abraham, & Loth. Tertia, quia non occupamur in pugna contra demones, ad Ephes. 5. non est nobis colluctatio adversus carnem, &c. Quarta, quia bellorum damna non consideramus, quæ corporis, animæ, & bonorum perditionem nobis afferunt, Hierem. 56. fortis incidit in forem. Quinta, quia non animadvertimus dubium esse eventum belli. 3. Reg. 12. Varius est eventus belli. Sexta, quia non servamus præcepta Dei, nec decimas solvimus. Hierem. 3. Vestram attendisses mandata mea, facta fuisset quasi flumen justitia tua, unde quod non accipit Christus, caput. sicut. c. majores. 16. quest. 7. Quas sex rationes colligunt gloss. in cap. ad Apostolicam. verb. Pacem. de re jud. in sexto. Archid. in cap. noli. in princip. 23. quest. 1. Abb. in cap. fin. notab. 1. de restitut. spoliat. & triginta opera contraria paci refert Lucas de Pen. in l. 1. verbo, Pacis. in 5. quest. C. Publica latit. lib. 12. Quas prædictas sex rationes cum ut plurimum nobiles fugere deberent, & non fugiant, ed quod ipsi sunt, qui inulti maleficia committunt, & qui divitias possident, & populus imperant, neque animæ, & demonum incursum provident, & occurrunt, & capillo honoris metam considerant, & belli eventum non prospiciunt, & decimas Deo debitas omnibus modis excusare procurant, & præcepta Dei obliviscuntur, & quo quisque major est, tanto magis supra dicta attendere, & considerare debet, & Deo optimo maximo placere, ideo lex nostra pacem eis commendat, sub qua quasi universus status tranquillus Republicæ pendet, & hanc pacem nobilibus, & potentibus commendat, quasi aliorum capita, & signa, quæ si dolent, & omnia alia membra dolere, clarum est, & sic eis pax est commendata, non quia eis solis incumbat, pacem tenere, omnibus enim à Deo nostro pluries est commendata, sed quia in eis plusquam in aliis respicendescere debet, ut sit discordiæ finis dicitur, ut probatur, in l. 4. tit. 12. part. 2. & ideo extendenda est pax à nobiscum per eam omnem interius tollatur, & exterius scandalum, & recedendo in Reconciliationem. Tom. IV.

unde de Pace loquens August. de civit. Dei; ait, pax tantum bonum est, ut in rebus humanis nil gloriosius, nil delectabilius, nil utilius solet audiri, concupisci, possideri. Pax enim, ut dicit idem August. in libr. de verb. dom. cap. 9. est securitas mentis, tranquillitas animi, sinceritas cordis, vinculum amoris, consortium charitatis, hæc est quæ simulates tollit, bella compefcit, iras comprimit, superbos calcat, humiles elevat, sedat discordes, inimicos concordat, cunctis est placida, nescit inflari, nescit extolli; hanc, qui perdit, querat, qui amisit, requirat, quoniam qui in ea non est inventus à Patre judicabitur, à Filio exhereditabitur, ab Spiritu sancto alienus exhereditabitur, neque ad hereditatem Dei poterit pervenire, qui testamentum pacis noluerit conservare, hæc dicta Augustini citat Alber. in l. uni. col. 1. C. de caduc. toll. & propter hanc pacem habendam multa permittuntur, Primò contractus matrimonii inter personas non legitimas ex dispensatione summi Pontificis ad hoc obtinenda. text. in c. 2. in fin. de desponsat. impub. in sexto. Secundo, pro bono pacis Papa nonnunquam suæ dispositioni reservat, quod alioqui non reservasset. cap. his, quæ in fine. de Major. & obedien. Tertiò, quia pro pace, seu pro pacis observatione potest laicus coram giudice ecclesiastico conveniri, nam ex fractione pacis leditur charitas, & ipse Christus, qui inter cetera extremo vite pacem reliquit, dicendo: Pacem meam do vobis: Pacem relinquo vobis, ita dicit Abb. in cap. super quibusdam. in fin. de verb. signif. & est bonus. text. in c. sicut. 2. de jurejur. & in cap. novis. de jud. Quarto, pro bono pacis toleratur compositio facta in materia spirituali, quæ alioqui tolerata non fuisset, text. in cap. nisi essent. & ibi glo. & Abb. de prob. Quintò, accusanti aliquem in iudicio pacis pareat, ubi aliàs non parceretur. c. accusasti. de accusat. Sextò, propter bonum pacis toleratur ille, qui longo tempore de manu laicorum contraria paci refert Ecclesiam nulla interveniente autoritate Episcopi. c. cura. de jure parit. Septimò, pro bono pacis compellitur episcopus exire suo episcopatu, quoniam scilicet prætere non potest sine gravi scandalo populi, debet tamen Papa assignare ei bonum Cambium, ita dicit Innocent. in c. nisi cum pridem de Renunciat. & Abb. in cap. x. de elect. & Iust. in l. quociens. C. de rei vend. & sic quæ pacis sunt, sedari debemus ut ad Joan. 14. cap. quæ pacis sunt, sedetur, & quæ adificationis sunt, invicem custodiamus. Quibus de causis dicebat Special. in suo proemio col. 4. quod homines quietissime viverent, si hæc & duo nomina, scilicet, meum, & tuum, de medio tollerentur, & quod nostri essemus, si nostra non essent. Uterius & octavo pro bono pacis communitas remittere potest injurias singularium personarum ipsius communitatis, nec requiritur consensus eorum, ut not. Angel. in l. venditor. ff. de constit. ff. communitas prædictorum, & etiam Dux belli potest remittere dictas injurias, & damnata illata subactis faciendo pacem cum suis adversariis, ut ipsemet Ang. tenet in l. conventionum. ff. de pactis, & plura alia de bono pacis postquam hæc habebam scripta: reperiri referre Loazav. de marim. Regis Anglie in 3. l. ij. princip.

princip. dubit. per totam, & per Marth. Afflict. in prad. constitutionibus Sicil. lib. 1. tit. de cultu pacis, per totum. Ex quibus Rex ac Dominus uoluit Philippus Secundus Hispaniarum ac Indiarum protector Christianissimus in omnibus & praximè in hoc laudandus est tanquam pacis amator, regna, dominia ac potentatus suos in perpetua pace & tranquillitate conferuans, & conseruare procurans, quem Deus omnipotens per multa tempora dignetur uerere.

Ibi, Mandamos, Regens enim Provinciam, seu ciuitatem debet subditos conseruare in pace, præcipiendo, ut ea, quæ paci sunt, sectentur, ut inquit text. in l. 16. tit. 4. part. 3. & debet rumores impedire, & subditos ad quietè uiuendum non solum hortari, sed & cogere, nam plerunque status publicus ex privato turbatur.

I. si quis ingenuam. §. in civilibus. ff. de capt. & licet offensus suadendus est, & non cogendus ut remittat injuriam, nam æquitatis ratio non patitur, ut quis inuitus præcere injuriant cogatur, nisi in foro pœnitentiæ, ut communem testatur Clarus, in præc. §. si. quest. 58. n. si. hoc est uerum post factum, ante factum tamen obuiari debet, nè injuria committatur, & hoc adito iudice & mota controuersia & absque libello peti potest per quemlibet, qui timet vim inferri in sua possessione, ut inquit Bald.

in l. 1. §. quies. ff. de offic. pref. Urb. ubi subiungit, quod officialis, qui uidit aliquos rixari, si se non interponat, cum possit, potest ab officio removeri, & ut per eundem Bald. in l. nullus. C. de summa Trinitate & Fid. Carbol. & sic subiecti uolente pacem, sed potius bellum & discordiam amantes, possunt per superiorem compelli ad faciendam pacem. cap. si quis contristatus, & c. placuit. cum glo. ibi. 90. dist. cap. nouit. & ibi notatur, de iudic. & ita etiam tenet Bar. cum distinctione tamen de qua ibi per eum, in l. congruit. ff. de off. pref. Et eodem modo possunt & multo fortius compelli ad treugam faciendam, & cum treuga nihil aliud sit quam quædam pax temporalis, unde si ad plenam pacem compelli possunt, ergo & ad temporariam, saltem quando nolent, uel honeste non possunt ad pacem integram cogi argum. l. qua de tota. ff. de rei vend. cap. pastoralis. §. item cum totum, de offi. del. sic etiam officiales, quibus datum est liberum arbitrium super bono & pacifico statu ciuitatis possunt cives ad pacem compellere, ut inquit Bart. in l. ambitio. ff. de decret. ab ord. facien. not. Abb. in Rubr. de treuga & pace, ex quo inquit Petr. Besut. in l. quod iussit. ff. de re iud. & ibi communiter Doct. se in questione facti respondisse, quendam Episcopum licite sub pœna sub Archiepiscopo præcepisse, nè per vicum duorum fratrum, quorum patrem interfecerat, transiret, nè eorum animum ad in eum aliquid mali committendum provocaret: quod quilibet iudex causâ quietudinis & pacis conseruandæ, & delicti atque scandalii uitandi, in suos subditos facere posset, ut not. Bart. & Doct. in ca. l. quod iussit, allegat text. notab. in l. 1. §. fin. ff. de offi. pref. urb. led melior est text. in l. moris, ff. de penis, quod etiam uoluit Joan. And. post Guid. de Suza, in addi. ad Specul. in tit. de pignor. §. sequitur.

versio. quid si timeo. notabiliter iniquis posse iudicem quando inter aliquos est inimicitia & futuris scandalis providere, & hac de causa sub certis pœnis, ne per certos limites ac fines tales incedant præcipere, & uoluit Pateus de synd. verbo, Iudex ut non arguatur, Alex. in l. qui bona. §. si quis iusta. ff. de dam. inf. Jas. in l. si per text. ibi. ff. de offi. procur. Cesar. per quem text. notabiliter ibi dicebat Albe. quod si alter alterius inimicus existat, potest arbiter ex hac causa prohibere, ne alter ad alterius domum uel locum certum accedat, quod est notandum ad limitationem dictorum per Bart. in l. cum Aquiliana. ff. de transactio. & per Canonist. in c. Quintavallis, de iure iur. idem uoluit idem Alber. in l. si per text. ibi. ff. de inter. & relega. Potestatem (iniquis) posse subditio suo ex causa, & sic pacis beneficio, & ut delictis obuietur sub certis pœnis præcipere, nè de domo sua discedere audeat, & quod etiam tenuit Alex. in dict. l. quod iussit. quicquid in contrarium uoluerit Jas. ibi col. 5. lecturus opinionem Bald. in dict. cap. Quintavallis. id iussit ex principis concessione, asserentis, fieri non posse, contra quos est communis Practica & quotidiana cum opinione Alber. & sequacium, ut & tenuit Raphael, in dict. l. quod iussit, dicens, posse iudicem ex causa uitandæ discordiæ aliquem cogere suum hospitium & mutare & tenuit Joan. nes Crotus, in repetitione. l. omnes populi, col. 7. concl. 4. ff. de iust. & iure. minores (iniquis) magistratus & inferiores iudices pro bono atque pacifico ciuitatis statu posse, præcipere, & statuere, & ordinare, ut nullus potens aut nobilis audeat Palatium intrare, imò & iudicis officio incumbit, ita rem componere inter litigantes ut ad arma & contentiorem privatam minimè accedant, & ex text. in l. æquissimum, l. 4. aliàs incipit, si usufructus. §. sed si inter duos. ff. de usufr. & quem. quis uia. fru. in cuius responsi proposito multa tradidere post alios, Curt. Senior conf. 60. Parisius conf. 168. lib. 4. Gratus, consil. 10. num. 9. quæ primo intelliges, quando ex causa quis à ciuitate expellitur, quia forte ipse causâ turbationis ciuitatis erat, secus uero si sine causa id fieret, quia tunc etiam pro bono pacis quis à ciuitate expelli non posset, ut notabiliter declarat Barbat. conf. 1. col. 34. in fin. vol. 3. bene facit text. in l. decurionum, C. de penis: Imo & quod singulariter est, quod si quis absque causa à ciuitate expelleretur, posset ecclesiasticus iudex tales expulsores & excommunicare, & illius ciuitatis cives interdicare, ut pulchre concludit Abb. in cap. 1. col. si. de offi. ord. & tradit Fel. in Rubr. col. 3. de treuga & pace. Secundo, supradicta intelliges in bellis & discordiis intestinis, id est in bellis ratione quorum peruenitur ad sanguinis effusionem, in talibus enim superior fe intrmittere potest circa subiectos eos ad pacem faciendam compellendo, secus uero in bellis ciuilibus, & fe forensibus contentiombus, in iis enim non potest superior partes litigantes ad transigendum seu compromittendum aut pacem faciendam cogere. l. 1. cum glo. ff. de noui ope. nunci. & est glo. in l. furti. §. qui iussu. ff. de iis qui nor. inf. & bonus text. in Authent. ut litig. iurent. §. quia uerè. per quem ita tenet Jas. in l. qui se patrii. col. 23. C.

23. C. unde vi. Fallit tamen in duobus casibus. Primò, in beneficiabilibus in quibus Papa potest partes & etiam inuitas ad componendum cogere, text. est in capit. cum inter. §. seniore, de electio. Secundo, quod inter aliquas partes longa fuisset super aliqua re multum dubia conuersa, tunc enim iudex ad transigendum, & sic pacem incedendam compellit, text. est qui reputatur singularis in c. placuit. 90. dist. quem ad hoc singularizatur Rom. conf. 126. in princ. & idem esset, si iudex Princeps supremus esset, ut per Felin. in Rubric. de treuga & pace. & Jas. in l. quidam estimauerunt, col. 3. ff. si cert. peta. Oroscius, in l. conuincit, ff. de offi. pref. col. 467. ex quibus omnibus supradictis decerpitur, iustissime legislatores in præsentis præcipere posse omnibus & præsertim nobilibus ut in pace & quietudine uiuant sub nobilibus pœnis.

Ibi, Incurra in pena de aueoso, Punitur enim pacis violator tanquam treuge fractor, & ex l. 4. tit. 12. part. 7. ubi & in l. 3. illiusmet tituli & partite, pœna frangentis pacem designatur, & de iure civili uide text. ubi Bald. in cap. Frederic. de pace tenen. & eius viola. notandum tamen est, quod si pace cum aliquo facta, ille me offendat, & sic pacem frangat, postea cum offendendo, & non pacem frangere, quia iam ab ipso facta est, ita Bar. in l. cum pater. §. libertis. de legat. 2. Abb. in cap. bona memoria. notab. 3. de elect. & in capit. constitutis. quod legit simul cum c. præterea. not. 2. de appellat. & facit quod not. Bart. in l. aui facta. §. 1. ff. de penis. ubi dicit, quod proprie frangere pacem dicitur, qui infert injuriam ex causa iam facta, & idem tenet Abb. in cap. 2. col. 1. de renuntia. Felin. in cap. cum ordinem, col. 6. de rescript. & uide etiam Bal. in l. cum proponas col. 1. C. de pœnis. & hæc pro hac lege sufficiant

IN LEGEM TERTIAM.

Domus habitacionis nobilium, equi, mula & arma corporis eorum capi non possunt pro debitis ciuilibus.

Ibi, No sean prendadas las casaf de su morada, ni los cavallos, Vide quæ circa ultra omnes late diximus in l. si. in glos. Muebles. tit. 21. libr. 4. supra, ad ibi dicta me remitto, pro huius legis declaratione & legis sequentis in fine idem probantis quod lex nostra.

IN LEGEM QUARTAM & QUINTAM.

Nobilis pro debito incarcerandus non est, nisi pro debito & tributo Regis debito ex condicione reddituum Regalium: neque iridem est torquendus, neque arma, equi, aut domus habitacionis capiendi sunt pro debitis à tali nobili solvendis, & hac in summa dicunt iste due leges.

SUMMARIUM.

1. Nobilis non potest pro debito incarcerari & n. 11. & cum sequentibus ampliatur.
2. Debitor de iure communi incarceratur donec cedat bonis, & solum panicularia dimittuntur debitori. num. 3.

4. Cedens bonis non tenetur pro bonis post cessionem quaestis nisi in quantum facere potest.

5. Cessionis beneficio non gaudet ille, qui in fraudem efficitur non soluendo.

6. Fideiussores cedentis bonis an iurentur cessione.

7. Debitor non habens immobilias de debito non fiat, capi potest, nisi sit summa minor centum morpetinorum nam tunc cautio iuratoria sufficere. num. 8.

9. Cedere bonis compelli non possunt illi, qui incarcerandi non sunt pro debito & iridem si promisit creditor eum non incarcerare ut num. 10.

11. Nobilis pro debitis ciuilibus incarcerari non potest nisi in casibus à iure expressis, ubi cum sequentibus ampliatur.

12. Nobilis non gaudet beneficio nè conueniantur ultra quam potest.

13. Artifex nobilis gaudet sua nobilitate.

14. Nobilis an possit renuntiare sua nobilitati, & infra.

15. Cessionis beneficio renuntiare non potest.

16. Defensionis sua potest quis renuntiare tacite sinendo labi terminum, & non expresse.

17. Miles calesis gaudet privilegijs militis terra restis.

18. Nobilis si cum iuramento renuntiat nobilitati, an valebit renuntio.

19. Cessionis renuntio etiam iurata non ualeat.

20. Nobilis non opponens de sua nobilitate capris detineri potest.

21. Probatio in contrarium admittitur etiam contra presumptionem iuris & iure si non opponatur.

22. Solemnitatem extrinsecam presumitur interuenisse si non opponatur.

23. Popularis magis quis presumitur quam magnas.

24. Contribuere tenetur nobilem se allegans interrim quod non declaratur nobilis, & detinetur in carcere licet detur aliquando sub si de iussione. num. 30.

25. Miles nemo presumitur nisi probetur.

26. Nobilis priuatus se nobilitate, si collector tributorum fiat, & num. 27. quid si esset arrendator decimarum.

28. Nobilis incarceratur pro debito per eum contracto pro redemptione sua uel parentis aut fratris captiuorum.

29. Nobilis si asserit se non nobilem tempore contractus incarceratur.

31. Nobilis occultans bona, nè à creditoribus capiantur, incarceratur.

32. Uxor mariti nobilis an gaudat eius prerogatiua.

33. Doctores an pro debito incarcerari possint, ubi quid in filio naturali nobilis alienus uel in privilegiato.

34. Nobilis sicut à tortura excusatur ita ab eius comminatione.

35. Nobiles Francia non excusantur à tortura. Nobilis non torquetur, nisi in casibus à iure expressis. ibid. & 36. & 37. ubi an ualeat consuetudo in contrarium.

38. Advocati etiam deposito officio non torquentur & n. 39. quod punitur aliud faciens.

40 Advocati filius, plus est honorandus, quam non advocati.
41 Nobilis quis dicitur, remissive.
42 Nobilitatis sola quasi possessio an sufficiat, ne quis incarceration, vel torqueatur.

Ibi, Que nunquam hidalgo pueda ser preso por deuda que deua, Exiis verbis colliges Regulam generalem, scilicet, nobilem, vulgo Hijo Dalgo, pro nullo debito civili capi posse nisi in casibus ubi aliud a jure expressum reperiamus: Ex qua quidem regula a contrario sensu videtur posse inferri aliam, scilicet omnes pro debito incarcerationi posse, qui expressè in jure non reperitur excepti & privilegiati in hoc, & ita hic esse text. contra ea, quæ adduximus in l. si. tit. 21. lib. 4. supra num. 74. cum sequentibus aliquibus, ubi probavimus, incarcerationem non habere locum de jure nisi in defectum bonorum: facilius tamen hæc obiectio diluitur, si dixeris Argumentum hoc a contrario sensu non habere locum ubi correctio juris induceretur, & sic & hodie dicta ibidem per nos in suo esse remanere, & legem nostram esse intelligendam in casu in quo alias de jure ignobilis capi & incarcerationi poterat, nobilem non esse capiendum & incarcerationem pro debito civili, licet iudices hodie ad hæc & ad dicta in d. num. 74. non advertant, sed indistinctè reum ignobilem pro debito incarcerationem levi informatione adhibita de inopia debitoris, cum alia etiam considerare debent, hæc tamen iudicium facta non extenuant nostra dicta, neque lex nostra itidem, cum secundum quod dictum est, loquatur. Et pro nostræ legis exornatione Ant. Gom. in l. 79. Taur. qua est 6. istius nostri tituli, & legis nostræ declaratoria, supponit & præmittit, quod de jure communi debitor potest incarcerationi donec cedat bonis, & ex text. in l. 1. & per totum. C. qui bon. ced. poss. & ibi communiter Doct. & in l. 1. & 4. tit. fin. part. 5. & cessione facta venduntur bona debitoris, si quæ habet, ut ex eis satisfiat creditoribus, & nihil aliud dimittitur debitori, nisi tantum panicularia, & ut in l. pen. ff. de cessio. bon. & ibi gl. & in l. Divus. ff. de bonis damnat. ubi etiam dicitur, quod & condemnatis ad mortem ista panicularia reservantur: & in bonis post cessionem quaesitis non tenetur debitor nisi in quantum facere potest, & ut in l. 4. ff. de cessio. bono. & in §. ff. Inst. de actio. l. 3. tit. si. part. 5. nisi in fraudem debitor bona alienasset, & efficeretur non solvendo, quoniam tunc non gaudet beneficio cessionis, & ex text. singulari & unico l. fin. §. ff. ff. qua in fraud. cred. ut per Ant. Gom. in d. l. 79. num. 2. cessioneque facta (Jure civili) cessabat deinceps molestia debiti efflagitatio, neque amplius conveniebatur nisi ad pinguorem esset tractus fortunam, ex l. legis Julia. C. qui bon. ced. poss. Jaf. in l. is qui bonis, ff. de cessio. bon. & in §. fin. Inst. de actio. solaque cessione debitor effugiebat carceris tædium; & sic quamvis bonis destitutus & honore carens sole tamen & luna & communi luce non carebat, eo quod à carcere erat liberatus & libertate gaudebat, idque decuit Romanos viros libertatis assertores, ut qui regibus & principibus excussis sibi vivere nullius imperio subijci patiebantur, nevé pe-

cunia credite ratione cogenter creditoribus servire, text. in l. si. ff. de lib. hom. exhib. Authen. ut nulli iudicem. §. quia. verò. notat Bæza, de debitor inope. c. 1. num. 1. cum sequentibus: hodie tamen cedens bonis & eis, & luce, sole, ac luna privatur: incarcerationis enim existit usque dum declaratur cessionem esse admittendam, & creditoribus tradatur ad servendum: fideiussores verò talis debitoris cedentis non juvantur cessionis & talis beneficio, eò quod est beneficium merè personale, quod non transit ad alium, ut ex text. not. in l. hæres à debitor, §. quod si stipulator, in fine. ff. de fideiussor. l. 3. tit. fin. part. 5. Jure tamen notè Regio conventus & ratione debiti, si debitum constat per scripturam, vel per probationem summariam capi potest, si non habet immobilia, ex l. 66. Tauri postea sub l. 3. tit. 16. lib. 5. ubi plura diximus. & l. 2. & 4. tit. 3. lib. 2. Fori. l. 7. tit. 8. eod. lib. 2. Fori. l. 2. ff. qui satisficere cogantur. quod si conveniatur pro summa minori quantum moræpætorum sufficit cautio & juratoria, si fideiussorem non inveniat. l. 41. tit. 2. part. 3. Imò & lege & consuetudine antiquissima statutum est, ut debitor inops tradatur creditori, ut operibus suis satisficiat creditæ summæ tempus servitii juxta debiti quantitatem taxando, ut apparet ex dictis legibus Fori, & ex aliis Gothorum relatis per Bæzam, ubi supra, num. 56. ubi & à quo ortum habuerit hæc legalis consuetudo denotat, rejiciens cum sequentibus numeris illam aliorum terribilem legem dilaniandum tradentem debitorum creditoribus, & à num. 74. cum sequentibus describit formas, aliquas cessionum, quæ jam in regno nostro cessant, & sic hodie absque actu aliquo ignominioso sit cessio, ut inquit Ant. Gomez, ubi supra, numero 1. ex l. antequam. C. qui bon. ced. poss. & ibi gl. & communiter Doct. hæc tamen licet ita sint & pro perfecta declaratione nostri text. sint relata: In fidalgus (ut ita loquar) non servantur, ii enim pro debitis civilibus regulariter non incarcerationi, & cum non incarcerationem non possunt cogi cedere bonis, & neque tenentur cessionem hæc facere, sicut non teneretur debitor, cui creditor promissus pro debito cum non conijcere & in carcere, nam cessante carcere ad quem vitandum sit cessio, cessare debet & cessio, tenebiturque tunc proinde diem fuerit lucratus, satisficere creditori, secundum Bald. in l. 1. col. 3. C. qui bon. ced. poss. de cujus traditione licet dubitet Salicet. ibi, eam tamen tucur & probat Suarez, in l. 2. tit. De los gobiernos, colom. 4. versic. unum tamen tene menti. Ex quibus vera est regula nostri text. quod nobilis pro debitis civilibus incarcerationi non potest, nisi in casibus & à jure expressis, & probatur hæc regula argum. text. in l. Medicus. C. de profes. & med. l. miles ff. de re judic. ex cujus dispositione, ita tenet Jaf. ibi colom. 2. Alexand. in l. centurio. num. 25. ff. de vulg. & pupil. Bald. in l. 1. prope finem. C. qui bon. ced. poss. qui tantam dicant, quod milites nostri temporis non possunt incarcerationi, sicut nec milites temporis antiqui, non tamen habent beneficium nec conveniantur ultra quam facere possunt, neque id habet nobilis & vel fidalgas, secundum Ripam. lib. 2. Responsorum. cap. 201. & Olanus contra

contra Villalobos, in Concordia Antinomiarum, verbo; Nobilitas, numero 9. & 10. & alii relati per Bæzam, ubi supra, cap. 16. num. 71 ubi numero 8. id limitat, nisi & talis nobilis & fidalgas esset etiam miles, quia tunc neque ultra quam facere possit, conveniretur & num. 9. alia in id propositum profequitur ad taxandum tunc alimentum tali militi, per ipsum videndam, ut ad alia procedamus, & tradit de iis etiam Covar. lib. 2. Paria. c. 1. numero 4. & sic declarabis dicta per Tiraq. de nobilitate. cap. 20. numero 142. Qua conclusione sic fulcita ampliatum primo, ut procedat etiam talis fidalgas esset artifex, & hic enim, ut diximus in l. 3. supra titulo precedente, gaudet sua nobilitate ex Proavorum progenie ei incussa & derivata, & sic vidi semel sententias Chancelariæ declaratum. Secundo ampliatum dicta conclusio nostri text. ut procedat etiam talis fidalgas tempore constituta obligationis, & in ea renuntiaverit & suæ nobilitati etiam cum juramento, ut advertit brevissimè Ant. Gomez. in d. l. 79. Tauri, numero 3. tum ex eo quod est remedium reverentiale toti generi nobilitatis, cui per particularem derogari non potest, argum. text. in l. Alia. §. eleganter. ff. soluto matrim. & ibi communis opinio, teste Gomecio, dist. numero 3. Item & quia nemo est dominus membrorum suorum, ut l. liber homo. ff. ad l. Aquil. estque hæc quedam species servitutis, cui nemo potest se obligare, ut l. Titio centum. §. Titio centum, el. 2. ff. de cond. & demost. Et in hac questione, quæ certè difficillima est, & inter nostros Hispanos controversa invicem se contrariantes adeo, ut in tribunali Regis Granatæ, & Vallisoleti contraria sententia prolata, si credimus Bæza, de inope debitor. c. 16. numero 48. imò & in ipso Granatensi Senatu nunc hoc nunc illud est sententiis determinatum, ut testatur Pelæz, de Majorati. 1. part. quest. 38. numero 2. fol. 147. Et in hac questione duas contrarietates inter scribentes reperio. Primam, quando simpliciter renuntiatio fit. Secundam, quando cum juramento: & in prima quando simpliciter nobilitatis prærogativa renuntiat, per plura fundamenta hinc & inde adducens profequitur Covar. in cap. quantum pactum. 2. part. in princ. numero 5. profequitur etiam Menchaca, de jure cessio. creatio. §. 22. num. 74. & Didac. Perez in l. 1. tit. 2. lib. 4. Ordinarum. colom. 1366. versic. queri potest. & novissimè eos referens & omnes alios contrarium tenentes, & fundamenta utriusque partis adducens concivis noster Doct. Gutierrez, in Tract. de Juramento Confirm. 1. part. cap. 16. num. 37. cum sequentibus, quæ cum per ipsos relata omnia sint, non curo referre, solum enim referam remissive autores utriusque opinionis, & sic primam affirmativam scilicet, quod possit per fidalgum renuntiare suæ nobilitatis privilegio, ut sic pro debito civili incarcerationi possit, tenent relati per Gutierrez, ubi supra, num. 45. in fine, cum principio sequenti ubi num. 46. refert Didacum Perez, in transitu hanc distille communem opinionem, & refert etiam ex Covar. ubi supra, in facto sic in Granatensi prætorio fuisse judicatum, & hanc etiam novissimè sequitur Joan. Garzia,

de nobilit. glos. 6. in princ. num. 18. & 19. & in transitu Pelæz, in dict. quest. 38. num. 2. fol. 147. Contrariam tamen sententiam, imò quod non possit per nobilem renuntiare privilegio nobilitatis, tenuerunt alii plures relati per Gutierrez, ubi supra, num. 61. ubi refert Otoralam, eam dicentem magis communem; & ibidem ipse Pelæz hæc sequitur, & verioram & in judicando & consulendo sequendam testatur, & iterum refert Otoralam dicentem, sic in facto contigisse, per Tiraq. de nobilitate. cap. 20. numero 142. Quæ conclusio sic fulcita ampliatum primo, ut procedat etiam talis fidalgas esset artifex, & hic enim, ut diximus in l. 3. supra titulo precedente, gaudet sua nobilitate ex Proavorum progenie ei incussa & derivata, & sic vidi semel sententias Chancelariæ declaratum. Secundo ampliatum dicta conclusio nostri text. ut procedat etiam talis fidalgas tempore constituta obligationis, & in ea renuntiaverit & suæ nobilitati etiam cum juramento, ut advertit brevissimè Ant. Gomez. in d. l. 79. Tauri, numero 3. tum ex eo quod est remedium reverentiale toti generi nobilitatis, cui per particularem derogari non potest, argum. text. in l. Alia. §. eleganter. ff. soluto matrim. & ibi communis opinio, teste Gomecio, dist. numero 3. Item & quia nemo est dominus membrorum suorum, ut l. liber homo. ff. ad l. Aquil. estque hæc quedam species servitutis, cui nemo potest se obligare, ut l. Titio centum. §. Titio centum, el. 2. ff. de cond. & demost. Et in hac questione, quæ certè difficillima est, & inter nostros Hispanos controversa invicem se contrariantes adeo, ut in tribunali Regis Granatæ, & Vallisoleti contraria sententia prolata, si credimus Bæza, de inope debitor. c. 16. numero 48. imò & in ipso Granatensi Senatu nunc hoc nunc illud est sententiis determinatum, ut testatur Pelæz, de Majorati. 1. part. quest. 38. numero 2. fol. 147. Et in hac questione duas contrarietates inter scribentes reperio. Primam, quando simpliciter renuntiatio fit. Secundam, quando cum juramento: & in prima quando simpliciter nobilitatis prærogativa renuntiat, per plura fundamenta hinc & inde adducens profequitur Covar. in cap. quantum pactum. 2. part. in princ. numero 5. profequitur etiam Menchaca, de jure cessio. creatio. §. 22. num. 74. & Didac. Perez in l. 1. tit. 2. lib. 4. Ordinarum. colom. 1366. versic. queri potest. & novissimè eos referens & omnes alios contrarium tenentes, & fundamenta utriusque partis adducens concivis noster Doct. Gutierrez, in Tract. de Juramento Confirm. 1. part. cap. 16. num. 37. cum sequentibus, quæ cum per ipsos relata omnia sint, non curo referre, solum enim referam remissive autores utriusque opinionis, & sic primam affirmativam scilicet, quod possit per fidalgum renuntiare suæ nobilitatis privilegio, ut sic pro debito civili incarcerationi possit, tenent relati per Gutierrez, ubi supra, num. 45. in fine, cum principio sequenti ubi num. 46. refert Didacum Perez, in transitu hanc distille communem opinionem, & refert etiam ex Covar. ubi supra, in facto sic in Granatensi prætorio fuisse judicatum, & hanc etiam novissimè sequitur Joan. Garzia,

de nobilit. glos. 6. in princ. num. 18. & 19. & in transitu Pelæz, in dict. quest. 38. num. 2. fol. 147. Contrariam tamen sententiam, imò quod non possit per nobilem renuntiare privilegio nobilitatis, tenuerunt alii plures relati per Gutierrez, ubi supra, num. 61. ubi refert Otoralam, eam dicentem magis communem; & ibidem ipse Pelæz hæc sequitur, & verioram & in judicando & consulendo sequendam testatur, & iterum refert Otoralam dicentem, sic in facto contigisse, per Tiraq. de nobilitate. cap. 20. numero 142. Quæ conclusio sic fulcita ampliatum primo, ut procedat etiam talis fidalgas esset artifex, & hic enim, ut diximus in l. 3. supra titulo precedente, gaudet sua nobilitate ex Proavorum progenie ei incussa & derivata, & sic vidi semel sententias Chancelariæ declaratum. Secundo ampliatum dicta conclusio nostri text. ut procedat etiam talis fidalgas tempore constituta obligationis, & in ea renuntiaverit & suæ nobilitati etiam cum juramento, ut advertit brevissimè Ant. Gomez. in d. l. 79. Tauri, numero 3. tum ex eo quod est remedium reverentiale toti generi nobilitatis, cui per particularem derogari non potest, argum. text. in l. Alia. §. eleganter. ff. soluto matrim. & ibi communis opinio, teste Gomecio, dist. numero 3. Item & quia nemo est dominus membrorum suorum, ut l. liber homo. ff. ad l. Aquil. estque hæc quedam species servitutis, cui nemo potest se obligare, ut l. Titio centum. §. Titio centum, el. 2. ff. de cond. & demost. Et in hac questione, quæ certè difficillima est, & inter nostros Hispanos controversa invicem se contrariantes adeo, ut in tribunali Regis Granatæ, & Vallisoleti contraria sententia prolata, si credimus Bæza, de inope debitor. c. 16. numero 48. imò & in ipso Granatensi Senatu nunc hoc nunc illud est sententiis determinatum, ut testatur Pelæz, de Majorati. 1. part. quest. 38. numero 2. fol. 147. Et in hac questione duas contrarietates inter scribentes reperio. Primam, quando simpliciter renuntiatio fit. Secundam, quando cum juramento: & in prima quando simpliciter nobilitatis prærogativa renuntiat, per plura fundamenta hinc & inde adducens profequitur Covar. in cap. quantum pactum. 2. part. in princ. numero 5. profequitur etiam Menchaca, de jure cessio. creatio. §. 22. num. 74. & Didac. Perez in l. 1. tit. 2. lib. 4. Ordinarum. colom. 1366. versic. queri potest. & novissimè eos referens & omnes alios contrarium tenentes, & fundamenta utriusque partis adducens concivis noster Doct. Gutierrez, in Tract. de Juramento Confirm. 1. part. cap. 16. num. 37. cum sequentibus, quæ cum per ipsos relata omnia sint, non curo referre, solum enim referam remissive autores utriusque opinionis, & sic primam affirmativam scilicet, quod possit per fidalgum renuntiare suæ nobilitatis privilegio, ut sic pro debito civili incarcerationi possit, tenent relati per Gutierrez, ubi supra, num. 45. in fine, cum principio sequenti ubi num. 46. refert Didacum Perez, in transitu hanc distille communem opinionem, & refert etiam ex Covar. ubi supra, in facto sic in Granatensi prætorio fuisse judicatum, & hanc etiam novissimè sequitur Joan. Garzia,

ur, quia non est dominus membrorum suorum, nonne idem est, si ut incarceretur, renuntiat nobilitati, cum carcer de jure mala dicitur mansio, ut in l. item apud. §. questionis. ff. de injur. l. si hominem. ff. de pos. & Job. 7. dicitur, nunquid mare sum ego, aut certus quia circumdesidi me carcerem. Et in carcere homines torquentur, sicut in tormentis, quod est enim majus contrarium libertati quam carcer, & quid desiderabilius quam libertas, de qua dicitur.

Non bene pro toto libertas venditur auro. Libertasque auro gemisque preferitur.

Sed libertatem adimere, est id quod naturale est tollere, per eam enim perditur naturalis libertas, ut inquit Consultus in l. Titio. §. Titio. 2. ff. de condi. & demonstr. Barr. in Authen. de desensio. civi. §. audientiam. numero 2. & quadam species servitutis reputatur, secundum Alberic. in l. 1. ff. de lib. homini. exhiben. Alexand. consil. 133. num. 5. lib. 2. & alia de carcere, vide per Bernard. de Sandoval, in Tract. Del cuidado de los pobres presos. cap. 2. & Tallada in su visita de carcel. cap. 3. Omnes enim homines regulariter liberi nascuntur, privatio autem est poena, & tanto major, quanto est id quod admittitur: ergo carcer torquet, libertatem tollit, macillat corpus, vitam abbreviat: & tormentum minus torquet, quam parvo spatio temporis durat, carcer vero solet esse perpetuus, si nobilis non habet unde solvat, ergo idem dicere debemus, ut non valeat nobilis renuntiare nobilitati ut incarceretur pro debito civili, sicut neque valet, ut torquetur, quia utroque in casu potest dici, non esse dominum membrorum suorum: neque est in hoc casu considerandum id, quod inquit Baeza, de debito. inop. dict. cap. 16. num. 56. scilicet quod idem dicendum esset in plebeo, qui neque est etiam dominus membrorum suorum, nam id, ne incarceretur plebeus pro debito civili, non habet locum, ut potest quia plebeus non habet à jure concessum ne incarceretur pro debito civili, vel ne torquetur pro debito, sicut habet nobilis, & sic in plebeo non habet locum regula illa, quod non est Dominus membrorum suorum, cum nihil per renunciationem suam perdat, neque renunciat, cum à jure etiam non renunciasset incarcerari potest pro debito civili, & torqueri pro delicto & consequenter dicta consideratio & obiectio Baezae nihil obest dictae secundae opinioni: neque itidem obstat id quod ipsemet Baeza, ubi supra, num. 39. dixit, scilicet, quod quando nobilis est arrendator tributorum Regiorum, capi potest pro eis, eo quod tunc ipse nobilis libertatem suam frangit, ergo inquit ex hoc Baeza, esse idem si immunitia renuntiat, nam hæc est mala consequentia: quia ipse non renuntiat, sed lex cum nobilitate tunc privat quoad illum actum, quo mediante ipse nobilis indignum se nobilitate fateatur sese arrendatorem dictum faciens, & sic eo se subiciens ex legis dispositione: & quia hic est casus specialis, à quo ad alios argumentum sumi non potest, ea enim quae specialiter sunt introducta, specialiter sunt intelligenda: neque obstat replicare, quod

si hoc patitur nobilis conducendum Plebeo Regalia, vel patiendo se describi in plebeiorum libro & estimo communi, multo magis patietur quando discrete & expresse renuntiat nobilitati, nam tacite sinendo labi terminum, potest tamen suae defensionem renuntiare etiam naturali, secundum Bald. in cap. persona. 16. latio, & tamen expresse non potest secundum glof. in l. partum inter heredem. ff. de partis, diximus. in l. 13. tit. 7. lib. 3. supra, numero 10. cum 3. sequentibus, multa enim per pacientiam tolerantur quae si in iudicium deducta fuissent non tolerarentur, taciteque & expressi non est idem iudicium, quoties tacitum inest aliter quam infic exprellum, secundum Doctores. in l. cum quid. ff. si certum pet. ergo dicta replicatio & argumentum Baezae nihil minus obstat dictae communi opinioni secundae, ut post hæc vidi Avenda. in Dictionario, verbo, Cavallero. versiculo si ergo conclusio, sic volentem: Praesertim quia juri publico convenit nobilium privilegia servari, ut patet ex l. praeedente, & ex sequenti, & ex l. 1. istius nostri tituli, & tenet Burgos de Paz in d. num. 17. & sic renuntiare nobiles dictis privilegiis non possunt, cum in praedictum juris publici teneantur talis renuntiatione, ad ad etiam secundario jus publicum laedatur ex renuntiatione, & principaliter jus privatum, renuntiationis locus non fit, ut verius esse testatur Ant. Gamma, decis. Lusit. 386. numero 11. Praesertim cum in odium & ignominiam aliorum nobilium redundaret, quae quidem licet non sint comparanda cum immunitate concessa universo ordini sacerdotum qualificativè & equiparativè, similitudinariè tamen sic, quemadmodum in l. miles. ff. de re judi. inquit glof. quod sicut miles terrestris gaudet privilegio, ne conveniatur ultra quam possit, ita & fortius miles clericus t, & sic inquit Abb. in cap. 1. numero 4. de clerici. agrot. quod sicut propter debita non cedit bonis miles secularis, ita nec caelestis: Ex quibus satis remanet defenlatam hæc secunda opinio & ampliatio nostri text. scilicet, quod etiam si nobilis renuntiet nobilitati ut incarcerari possit pro debito civili, non valet renuntiatione, nec incarcerari poterit. Quoad secundum verò, & sic cum renuntiatione hæc est juramento vallata an valeat talis jurata renuntiatione, adest etiam contrarietas t, nam Ant. Gomez, in dict. l. 79. Tauri. numero 3. inquit, adhuc tunc non valere talem renuntiationem, & idem tenet & sequitur. Didac. Perez, ubi supra, in dict. l. 1. tit. 2. lib. 4. Ordin. col. 1367. & Burgos de Paz, consil. 10. numero 7. & idem Ant. Gomez, tom. 2. Variar. cap. 14. numero 24. ed quod privilegium hoc est remedium reverentiale toti generi nobilitatis, cui per particularem aliquem derogari non potest, argum. l. alia. §. eleganter. ff. solutio matrimo. & text. in cap. si diligenti, de foro comper. & facit itidem quod etiam cessionis renuntiatione jurata t non valet, secundum Guid Papae, quest. 111. ubi testatur ita pronuntiatum fuisse in Parlamento, refert Covar. dict. libro 2. Variar. cap. 1. numero 7. ad fin. ubi & ipse Covar. idem sequitur pensam tamen negotii & personarum conditione: contrariam verò sententiam, imò quod renuntiatione nobilitatis

tatis jurata valeat, videtur tenere Minchaca, de success. 1. par. lib. 3. §. 28. limit. 32. numero 19. versic. & hanc partem, & cum referens Baeza, de debitor. inope. c. 16. num. 91. & nositer Gutierrez, in dict. c. 16. par. 2. de juram. consir. numero. 62. & 63. & facit pro hac aliorum opinio decipit renuntiationem juratam de non cedendo bonis, valere, de qua per Covar. in dict. c. 1. numero 7. ad fi. & in hac contrarietate opinionum de renuntiatione nobilitatis jurata, factor me dubium esse, licet prima opinio mihi magis appllaudat, ed quod juramentum non confirmat contractum, neque renuntiationem in praedictum, & injuriam alterius, & sic contractus etiam juratus à muliere nupta factus, non valet, eo quod est in praedictum mariti, ut diximus in tit. De las mugeres, lib. 5. supra. Praedictum tamen generatur totae nobilitati si valet eius renuntiatione jurata, igitur prima opinio videtur tenenda: quam & in clericico renuntiatione remedio cap. Odoardus. cum juramento, tenet D. de Paz. in sua praxi, 3. pp. 2. tom. cap. uni. numero 6. Quae quidem conclusio sic ampliata, limitatur primo ut non procedat, quoties nobilis incarceratus non opponit, neque allegat de sua nobilitate, tunc in carcere detineri t potest pro debito civili, tum t quia etiam contra praesumptionem juris & jure admittitur probatio in contrarium si non opponatur t, ut per Hippol. in Pract. §. sequitur. num. 11. ubi a numero 8. plura similia adducit, & Ripa. naturaliter. §. nihil. numero. 72. ff. de acquir. possess. Fel. in cap. fraternitatis, num. 6. de testi. & sic solemnitate extrinsecam praesumitur t intervenisse si non opponatur, secundum Ant. Gom. tom. 2. cap. 11. num. 17. ad fi. sic est non opponatur admittitur. agens sine actione, ut per Jal. in l. si Titius & Seius. num. 3. ff. de verb. oblig. sicut & appellatio, omisso medio admittitur si non contradicatur, secundum Covar. in Pract. cap. 4. n. 9. & alia similia adducit Dec. in l. in ambiguis §. non est novum, numero 4. cum sequentibus. ff. de reg. jur. & Jal. in Reper. l. admontendi num. 11. in fine, cum sequentibus pluribus. ff. de jure jur. tum etiam quia nobilitas non praesumitur nisi probetur per allegantem eam, quod factis ea ratione colligitur, scilicet, quod ipsa res sit adventicia nec à natura proveniens, cum habeat ortum ex sibi accidentibus, vel progenitoribus. l. non ignorat. C. qui accus. non poss. ubi Bald. docuit quem praesumi t magis popularem quam magnatem, & in e. 1. §. si Rusticus, & ubi Afflicis num. 6. Laudem. Alvar. & Cardin. de pace tenenda, in usib. feud. Socin. consil. 46. lib. 2. quem & alios refert Mascardus, Tomo 2. de probatio. conclu. 1095. nobilitatem non praesumi. numero 1. cum sequentibus. ubi ampliat & limitat, & novissime Joan. Garcia. de nobilit. glos. 12. numero 5. & Mantica, de consuet. ult. volun. lib. 11. tit. 10. num. 35. Ex quibus derivatur decisio questionis factis altercat per Covar. & alios relatos per Joan. Garcia. ubi supra, glos. 10. per totam, & per Didac. Perez, l. 6. tit. 2. lib. 4. Ordin. col. 1380. cum seq. quod lite pendente super nobilitate contribuere interim tenentur illi, qui se nobiles t dicunt usque pro talibus declarentur, & quod ad hæc quotidie dantur mandata Regis Azavedo in Recopilacionem Tom. I V.

gia, imò & officia nobilium, ut ibi per eos, interim denegantur: sic etiam & miles nemò praesumitur nisi probetur t, ut per Mascard. ubi supra, conclu. 1058. per totam incipit, nullum se asserens, & sic vera est hæc limitatio prima. Secundo verò modo limitatur nostra Regula & conclusio ex lege nostra ut non procedat, quoties talis nobilis est conductor tributorum regis & sicut ejus, vel collector eorum, tunc ipse sese privilegio nobilitatis privat, t cum in ffordiorum hominum genere hæc versari soleat, ut ex lege nostra declarat Doct. in l. 79. Tauri. & Avend. in dictionario, verbo, Cavallero. versic. Tertium privilegium, & iterum in verso. Sic ergo conclusio, ubi in verso, si verò extra causam fiscalem id non procedere dicit: quoties esset nobilis hic conductor, vel collector, tributorum aliarum personarum quam regis, ed quod limitata causa limitatur, producere debet effectum, ex l. age. cum Gemiano. C. de transactio. Sed quid sit esse arrendator decimarum t, & videtur quod idem sic fecit cum est tributorum Regiorum, ed quod validum est argumentum de tribus ad decimas & de tribus ad decimas, in ventura locorum, in cap. de tribus ad decimas. & contra, sed cum hoc non reperitur de decimis, teneri potest contrarium, sed latius in hęc cogitandum iudicio non tamen erit idem si nobilis debeat aliquid alia via puta, cum gabellem debet ex venditione rerum suarum tunc non incarerabitur, neque habebit locum secunda hæc limitatio, ut novissime advertit Lalaye, de decim. venditi. c. 18. num. 67. cum seq. contra Baezam ubi relatum, & hoc sine dubio esse mihi videtur. Tertio limitatur nostra legis conclusio, ut non procedat, quoties nobilis obligatur pro debito contracto pro redemptione sua, vel parentis aut fratris à captivitate, nam tunc pro tali debito incarerari potest t ex dictis per Pelaez, de majorat. 4. p. 9. l. limi. 4. num. 1. cum sequenti. ubi num. 5. id expresse tenet, & num. 6. in facti contingentia sic asserit determinatum in Granatensi chancellaria, & jure optimo. Sed non hoc. Quattro limitatur nostra conclusio, ut non procedat, quoties nobilis tempore contractus asserit se non esse nobilem, nam tunc non gaudet nobilitate quin incareretur pro debito illo, ex tali contractu resultant, ex eo quod ille, qui negat qualitatem suae personae, ex qua datur sibi aliquod privilegium, amittit illud, ut est text. notab. & ibi glof. & communiter. Doct. in l. 1. C. ad Maced. text. in l. qui cum se. ff. de re jud. tex. in l. 1. §. 2. per totum. C. si minor se major. dixer. text. in l. 4. §. 1. ff. quod cum eo, tex. in l. quid enim. ff. de dolo. tex. in l. si. C. de calumniat. per quae jurata ita notat Ant. Gom. l. 79. Tauri. num. 24. & iterum in Tomo 2. Variar. c. 11. num. 54. & nositer Gutier. in Tract. de juram. consir. 1. p. c. 16. num. 25. & Baeza, de debitor. inope. c. 16. num. 93. & 94. & novissime Joan. Garcia, in suis regullis & fallen. reg. 312. mendax. num. 2. Temperanda tamen est hæc limitatio, & modificanda tribus modis, primo quoties negatio nobilitatis facta facta ad contractum illum persiciendum, & debitum contrahendum. Secundo quod fuerit facta à sciente se nobilem, secus verò si ab ignorante. Tertio quod ille, cum

quo contractus fit, nesciat illum esse nobilem, secus enim si sciret, ita Ant. Gom. ubi supra, & Baeza. d. num. 94. 95. & 96. & in dubio ignorantia esset praesumenda, cum sit in facto alieno. Quod limitatur nostra conclusio, ut non procedat interim quod disceptatur de nobilitate coram iudice, coram quo de ea allegatum est, nam tunc interim detinetur in carcere, licet aliquando sub fideiussore de la haz, & solet relaxari, ut per Gutierrez, ubi supra, num. 6. nisi secundum eum ibi esset nobilis notorius. Sexto limitatur nostra conclusio, ut non procedat quoties nobilis hic occultat bona ne a creditoribus capiatur & ex eis satisfiant & ut late fundans tenet Gutierrez, ubi supra, num. 14. cum seq. aliqui. & probatur ex text. & ibi glof. l. 4. tit. 15. p. 5. ed quod debitor decipiens ac defraudans creditorem crimen committit, secundum Suarez, in repetitione sub tit. de los empla/amiemos. §. 7. num. 41. in fi. pag. 406. & abique dubio hoc credo verum, & in facti contingentia sic vidi decisum in Chancelleria Pinciana circa certos nobiles pro debitis captos pro iudicem ecclesiasticum ex decimarum proventibus conductione, & cum allegassent se nobiles & probassent, fuit probatum occultasse bona, & idem iudex noluit eos dimittere, propter quod fuit causa deducta ad Regiam Chancelleriam in gradu de fuerza, & declaratum fuit vum non fieri per Ecclesiasticum, & ei fuit causa remissa, & sic idem est in mercatore nobili fugiente cum mercantiis, qui dicitur decoctor vulgo, Algado, ut tenet Castillo hic num. 5. & probat l. 4. tit. 19. lib. 5. supra, Septimo & ultimo limitatur nostra conclusio, ut non procedat quoties debitum descendit ex delicto, nam tunc incarceration nobilis, ex l. 6. infra, ead. ubi dicemus. Sed an uxor mariti nobilis & gaudebit hac prerogativa etiam post mortem mariti, & dicendum est quod sic ex l. famina. ff. de senatori. de quo diximus in l. 9. tit. 2. supra, & per Georgiam Natta in 3 Rep. cap. quamvis paltum. col. 65. de paltis. in 6. Sed an doctores gaudebant hac prerogativa, & dic quod sic, ut per Matth. Mathefila, notabil. 59. & ibidem in Advocato. ut alibi diximus in lib. 2. supra, & per Joan. Garciam in suo Comment. de nobilitate. Et an filii naturales gaudeant ista libertate, dic quod sic, sicut gaudent nobilitate parentum, ut diximus in l. 1. tit. lib. 5. sup. Et quid in privilegiatis, dic quod quoad hoc gaudebunt, ut dixi in l. 1. tit. 1. supra isto lib. 6.

¶ Ibi, Salvos non fuere arrendador. Vide dicta in glof. preced. limit. 2.

¶ Ibi, T porque en tal caso el mismo quebranta su libertad. Nam cum vilibus mercantiis se immiscuerit sese conductorem, vel collectorem fiscalium reddituum & Regiorum faciendo, nimirum si libertatem amittat, & poena se subdat, quae quidem ratio mihi non satisfacit, nam & ii qui viles artes & vilia exercent officia nobilitate sua gaudent, ut in hoc dictum est libro. Ideo melior ratio erit, si dixerimus, id propter privilegium fisci esse introductum, cum quo nemo contrahens utitur iure suo, argum. text. in l. si is qui, in fin. ff. de iure fisci, l. 2. & per tom. C. de privileg. fisci. maxime

cum fiscus hic agat de patrimonio suo recuperando, prout consideravit Ocalora, de nobilit. 2. par. part. 3. cap. 9. num. 7. vers. mihi tamen. pag. 216. & Gutier. de iuram. confir. 1. par. cap. 16. num. 67. quem post huc scripta vidi dixisse, etiam si corrupte eum referens mordet Lafarte. in l. de Decima. vendit. cap. 18. num. 64. & sic placeat mihi haec ratio, ob favorem fisci, & ob odium nobilis cum fisco in iis vilibus contrahentis, praemaxime, cum ut inquit Lafarte, ubi supra, non est de fordidis exigere tributum Regis.

¶ Ibi, Puesto a tormento, Et sic neque comminari ad torturam potest nobilis, hoc enim denotant ista verba, ita ut non solum torqueri non possit, verum neque ad torturam ponatur, ed quod terror, est genus torturae, ut notatur in l. novissime. ff. de excus. tu. excusatusque a tortura videtur & ab aequipollenti excusatus 34 argum. text. in l. sed & si restituatur. §. 1. ff. de iudic. idque clarius deducitur ex lege sequente, ibi, No sean puestos a question de tormento. & a fortiori, neque torqueri, nam argumentum de minori ad majus negativè conceptum optime procedit, scilicet, id quod est minus fieri non potest, ergo neque quod est majus dependens a minori, ut per Everard. in Centuria, in loco, de minori ad minus: Et quod nobilis torqueri non possit non solum id iure nostro regio ex legibus iis constitutum est, & ex l. 24. tit. 21. part. 4. verum & ex iure civili nobiles non subiciebantur questionibus plebeiorum, ut dicit Rayn. in tract. nobilitatis. 7. quest. princ. post principium, per text. in l. deservorem. §. 1. ff. de re milit. & l. milites. & l. Divo. C. de questio. & l. Severam. C. de dignitari. lib. 12. ubi scribit, severam indignationem vel ut alii scribant, & melius legunt, indagationem per tormenta quaerendi a clarissimo homine submovemus; sed huiusmodi iura non in omnibus passim nobilibus loquuntur, sed de certis quibusdam, ut etiam expendit Lucas de Penna, in l. mulieres. col. 16. ver. Decimotercio privit. iust. C. de dig. l. 16. 12. sed est tex. omnium optimus pro omnibus nobilibus, ut scilicet non torqueantur infcio Principe, in l. nullus. in verbis, Generis aut Dignitatis. C. ad l. Jul. majest. quem ad hoc allegat Olanus in Concordia Antonianarum. verbo, Nobilis. num. 22. & ante eum Covar. lib. 2. Variar. e. 9. num. 4. & Joan. Gracianus, in suis Regulis & Fallen. Regula 343. num. 2. & Baeza, de debitore inope. c. 16. num. 16. & Joan. Garfia, in Comment. de Nobilitate. glof. 1. num. 19. in fin. cum seq. & Orator. C. de Nobilit. §. p. e. fi. num. 4. pag. 345. ubi inquit, nobiles Franciae & non gaudere hoc privilegio, quod prius asseruit Tiraq. de Nobilit. ca. 20. num. 140. ubi num. 139. dicta iura allegavit, & haec est regula vera & singularis, scilicet, quod nobilis non torqueatur, nisi in casibus a iure expressis, ut inquit Avend. in Dictionario, verbo, Cavallero. in fine, ubi & inquit, difscultatem solum consistere in inquirendo, qui sint illi casus, & asserit consuetudinem in contrarium & non valere, secundum Bart. in l. omnes. C. de Decurio. lib. 10. & Branum, de Indiciis & tortura. 1. par. q. 4. num. 24. pag. 83. in parvis, ubi describit duos casus & duas fallentias: quas ut habeas

quas in meo Tract. de Decurio. vocato Curia Pisana. lib. 3. c. fi. ubi tamen ad hic dicenda memini, & refert glof. Cavallero. in l. 2. tit. 30. p. 7. aliquas quas & alias, quas reperire potui, hic inserendas censui. Prima igitur, secundum aliquos erat, si renuntiabat nobilis suae nobilitati ut torqueatur, casus tamen contrarium supra diximus in hac lege, & tenet Duonas Reg. 190. limit. 4. & tenet Hispani, ita ut hoc sit communis opinio, & consequenter haec erit potius ampliatio ad nostram Regulam quam fallentia. Secunda, imo verius prima est fallentia nostrae Regulae, ut non procedat in nobili crimen lesae Majestatis divinae aut humane committente, & sic in proditore Regis & ex d. minore. 2. Respon. ff. de questio. l. nullus. C. ad l. Jul. majest. Ang. de Malefi. in verbo, Que ay tradida la sua patria in princ. Cifuent. l. 79. Taur. col. 2. Baeza, de debitore inope. c. 16. numero 16. Didac. Perez. in l. 4. tit. 2. li. 4. Ordin. col. 1371. & in crimine Majestatis divinae, tenet glof. in l. 4. C. ad l. Jul. Majest. Ang. ubi supra, verb. Fama publica col. 19. Cifuent ubi supra, fallentia. 2. Dilac. Perez, ubi supra. Tertio fallit, in proditore Patriae, Civitatum, aut Principum, & iis affinium, ex l. deservorem. §. his qui ad hostes. & l. proditores. ff. de re milit. Cifuent. in d. l. limit. & Brunus, de Indici. & tor. 2. p. q. 4. n. 24. fol. 83. in parvis. Quarto fallit in crimine simoniae, ex glof. in d. l. 4. C. ad l. Jul. mai. per text. in l. si quemquam. C. de Episc. & cleri. ibi. ad instar publici criminis, & lesae majestatis accusatione proposita a gradu sacerdotii retrahatur: vel quia simonia dicitur a reffis, secundum glof. in cap. si quis pecunia. 79. dist. notat Dilac. Perez, ubi supra. Quinto, in crimine alevosiae & sodomiae, secundum Gregorium Lop. in l. 2. verbo, avallero. tit. 30. part. 7. & Didac. Perez, ubi supra. Licet in Alevosia, Gregor. ibi indecivum reliquit, & bene, nam in alevosia non reperimus expressum nec decisum, sed tantum in prodicione Regis, Papae, aut Principis. Sexto, in maleficio & mathematicis atque aliis similibus, de quibus loquitur. l. si excepta. C. de malefi. & mathem. Septimo fallit, in nobile committente crimen privati carceris, ex l. 1. C. de priva. carcer. not. Brunus, dist. num. 24. quod intellexi non semel, quoties propter privatum carcerem mortis poena incurritur non verò aliàs. Octavo fallit, in nobili fure, qui quidem propter factum perdit nobilitatem, & perconsequens torqueri potest, ut est tex. notat. secundum Salicet. ibi in l. 1. C. quan. lice. sine judi. se vin. ut tenet Covar. li. 2. Variar. e. 9. numero 4. & Afflicis, decis. Neapol. finali, & probatur ex l. 12. & fin. tit. 21. part. 2. & idem in grassatore vel Pyrata, asserit Joan. Garcia, de Nobilit. glof. 1. numero 11. Nondè, in crimine falsi, ex l. si quis Decurio. C. de falsis. notant, Brunus, & Didac. Perez, ubi supra, ubi ex hoc idem dicit, si falsam nobilis cuderit montem. Decimo fallit in casu. l. 2. in fine tit. 30. par. 7. Undecimo, quoties hoc fit de conscientia Principis & Principe consulto, nam nullum privilegium, vel dignitas tunc impedit, ex d. l. nullus. C. ad l. Jul. Majest. not. Brunus, ubi supra numero 25. raro tamen haec Princeps concedit, & cum maxima causa & non aliàs. Azevedo in Recopilationem. Tom. IV.

Aliis duobus modis id etiam limitari dicebat Cifuent. ubi supra, scilicet, quando nobilis in testem adductus vacillat, ex Bart. & Doct. in l. libero, in princ. ff. de questio. vel quando convincitur de mendacio, ut quia testificatur se non interfuisse negotio, vel interfuisse, & convincitur de contrario, secundum Bart. in dist. l. ex libero, & Salicet. in l. fi. col. 2. C. de questio. ita ut si testimonium dicens nobilis se perjuraverit, torqueatur, quia nobilitate non gaudet, secundum Avend. c. 27. irato. in fi. lib. 2. verum iis ultimis duobus casibus inquit Cifuent. ubi supra, esse contrarium tenendum ex l. 8. tit. 30. p. 7. & in l. 13. tit. 16. p. 3. Advertendum tamen iudico, quod in casibus a iure expressis in quibus statutum reperimus nobiles perdere nobilitatem, in illis crederem torqueri posse, quoties ex delicto ad torturam sufficiente proceditur non verò aliàs. Ultimo fallit nostra conclusio in mercatore decoctor, qui ex l. 4. tit. 19. lib. 5. supra, perdit nobilitatem, ut & notat. Hippol. in practica. §. expeditam, numero 61. & Boet. decis. 215. num. 5. & exceptis iis & aliis casibus, si qui reperiantur nobiles, non torqueantur, ex legibus nostris, quas ita praticari testatur Ant. Gomez. tom. 3. Variar. e. 13. & Menel. in l. 1. numero 9. C. de iur. & fact. igno. Ex quibus habes regulariter nobiles non torqueari, in quibus continentur Advocati, ut dixi in l. 1. tit. 16. lib. 2. supra, etiam deposito officio, & secundum Hippolyt. in pract. §. 38 expedita. num. 23. & glof. in l. 2. tit. 30. part. 7. & Loazes, de matrim. Regis Angliae, dubitatio. 7. num. 38. cum sequentibus, & Plaza de delict. lib. 1. cap. 6. num. 9. neque valet consuetudo in contrarium, secundum Mene. ubi supra. & iterum in hac lege & alibi diximus: Imo & frangens Advocatis privilegia punitur & in quinquaginta libris auri, secundum Bald. in l. Sancimus. C. de Advo. di. jud. Advocati que filius plus est honorandus quam non Advocati, 40 secundum eundem Bald. in l. nemini. licere. §. jurisperitos. C. de Advo. div. judi. & in Advocatis ita late tenet Brunus, ubi supra. q. 4. part. 2. numero 23. pag. 82. in parvis, etiam si Grammaticus, voto 25. in advocato certi ordinis id restringat, & in doctore actu legente vel Advocante, nam id non puto verum, sed falsum, nam cuilibet Advocato, & cuilibet Doctori & eorum filiis haec privilegia conceduntur, illa tamen eximentia a tributorum solutione illis tantum conceduntur, qui actu legunt, vel advocant, & in quibusdam certis universitatibus sunt graduati gradu licentiarum ad minus, ut dixi in l. 8. & 9. tit. de los estudios. lib. 1. supra. Et quis dicatur nobilis, & ultra Ant. Gom. & Doct. in l. 79. Tauri. vide per Joan. Garciam de nobilit. glof. 18. num. 36. minor tamen probatio nobilitatis ad hoc requiritur & quilibet iudex de hoc cognoscat, ut in hoc libro dictum remanet. Et quae aliae personae torqueri non possunt, ultra Cifuent. ubi supra, vide Ant. Com. tom. 3. tit. de tortura, & Julium Clarum & alios criminalistas. Et alia plura militum Privilegia, vide per Avend. in dictionario. verbo, Cavallero. & per relatos per Didac. Per. ubi supra, col. 1372. & Otaloram de nobilit. §. p. cap. fi. per totum. Et

an sola quasi possessio nobilitatis sufficiat ad hoc ne quis incarceration aut torqueatur, vel aliis 4² privilegiis utatur ¶ vide Otaloram, ubi supra, 2. part. 3. part. princ. cap. 10. quem refert ad eum se remittit Didac. Perez. l. 6. tit. 2. lib. 4. Ordin. col. 1380. in fin. cum sequentibus.

IN LEGEM SEXTAM,
quæ erat Tauri 79.

Nobiles & alia persone, qua pro debitis civilibus incarceration non possunt, incarcerationanda sunt, si talia debita ex delicto descendunt.

SUMMARIUM.

1. *Debitum quod dicatur descendere ex delicto.*
2. *Nobilis ubi est incarcerationandus debet in honesto detineri loco.*
3. *Nobili blasphemanti potest assignari Palatium pro carcere.*

Ibi, *T otras personas*, Prout sunt Doctores, Advocati & alii in jure expressi, de quibus diximus in lege precedente, & per Callan. in *Consuet. Burg. fol. 206. num. 14.* & Hippolytum, in *Pract. §. at. ingam. num. 69. & l. 2. tit. 30. p. 7.* & an hæc lex habeat locum in nobili ex privilegio, in hoc libro dictum remanet, & tradit Pelaez, de *majorat. 1. q. 51.*

Ibi, *¶ si la tal deuda descendiere de delicto, o quasi delicto*, Hæc est limitatio ad l. 4. supra eod. ut diximus, & sic in muliere esse idem inquit Boer. *decis. 349. col. pen. servari*, ut & per Baecam, de *debitore inope. c. 15. numero 7. & 8.* & idem in eo, qui non potest conveniri ultra quam facere potest, tenet Humada, in *l. 2. tit. 6. par. 1. glo. 6. ut scilicet incarcerationi possint pro debito descendente ex delicto vel quasi delicto. Et quod debitum dicatur descendere ex delicto, dic cum Ant. Gom. in *d. l. 79. Taurin. 5.* quod illud quod principaliter venit, & debetur, vel in consequentiam accessorie ex officio judicis, ut si ex furto, violentia, vel alio delicto ¶ debeat aliqua res, vel quando ex delicto in jure fit æstimatio civiliter in pecunia,*

1 vel quando ex aliquo delicto publico, vel privato, ut homicidii, falsitatis, vel alterius ultra poenam corporalem fit condemnatio in aliquo interesse partis, quia pro illo potest reus capi, & detineri in carcere licet sit nobilis, ut in nostra lege, & iste est verus & realis sensus nostre legis, secundum Ant. Gom. ubi supra, & bene, & ratio est, ne nobilis occasione hujus exemptionis invitetur ad delinquendum, ut inquit Matienço, in *l. 6. glof. 1. num. 4.* & Otalora, de *nobilit. supra. lib. 5.* Debet tamen tunc nobilis hic detineri in loco nobilitum si adest, vel si non, in loco conveniente ¶ statui suo, secundum Baecam, ubi supra, cap. 16. numero 27. & Tiraq. de *nobilit. cap. 20. numero 141.* & Otalora, de *nobilit. 5. part. cap. fin. num. 2.* ubi inquit quoddam Palatium Potestatis, vel tota civitas potest ei assignari pro carcere,

ex Ang. in *l. qui in carcerem ff. quod metus causa*, & Jas. in *l. admonendi. 79. col. ff. de jure jurand.* & facit text. in *l. 4. in fin. tit. 29. p. 7.* ex quo diximus in *l. 15. tit. 6. lib. 3. supra*, quod nobili blasphemanti potest assignari Palatium ¶ pro carcere ad implendum trentanarium, imo & domus sua, & tota civitas, ex illo dicto

ang. securo per Tiraq. de *nobilitate. c. 20. num. 29.* ubi cum ange. tenet & Lanfranc. in *pract. tit. de confessio. num. 23. in fin.* & Gerar. *sing. 30. pro nobilibus numero 4.* & Ang. de *malef. in parte Fama publica. num. 86.* omnis enim locus pro carcere assignatus carcer est, & exiens à loco illo carcerem dicitur frangere, ut per Addit. ang. ubi supra, num. 87. carceratus namque dicitur omnis ille, qui non potest ad sui libitum à loco exire, ut inquit text. in *Clem. 1. §. sane, de heres. Ang. in l. una. C. de priva. carcer. & in l. qui in carcerem*, ex quibus injustè nobis imposuit novissimè Joan. Garcia Gallectus, de *nobilit. glof. 1. in princ. numero 9.* non dicere avend. à nobis allegatum in *dist. l. 15. numero 11. tit. 6. lib. 3. supra*, id ad quod ibidem cum allegavi, scilicet, quod nobilis blasphemans potest in domo sua carcerari, nam ultra quod id ex dictis ibidem per me & Docto. ibi & hic allegatis, est verum, clarissime patet avendañum, id dixisse si bene perspexisset ipse Joan. Garcia, dicit enim avend. hæc verba, nam in loco privato assignato loco carceris non diceretur aliter sine custodia captus & carceratus, ergo data custodia positus in loco privato carceratus dicitur nobilis blasphemans, de quo ibidem tractat, & avendañus ibidem nullam distinctionem facit, privatus hic locus sit domus propria, vel aliena, neque ulla dari potest ratio differentia, sed privatum locum dicit avendañus, non ut distinguat domum propriam blasphemantis ab aliena, sed ut domum privatam, & sic locum privatum distinguat à carcere publico & loco publico, igitur injustè nos increpavit scriptor hic, & post reperi glof. fi. in *l. 3. tit. 28. part. 7.* sic volentem in terminis. Et sequitur corrupte referens Gregorium, Didacum Perez, in *l. 1. tit. 8. glof. pen. in fine, pag. 208. hb. 8. Ordinar. & Aviles. c. 25. Prat. glof. Dispensaren numero 5. & 6. & 7.* ubi inquit, de facto vidisse.

IN LEGEM SEPTIMAM.

Revocatur nobilitates concessæ per Regem Henricum, & que earum sint servanda disponuntur.

SUMMARIUM.

1. *Nobilis debens habere equum & arma sufficit si tempore necessitatis illa habeat, neque requiritur continuo ea habere.*

Ibi, *que hizo en Ocaña*, Quæ est l. 25. tit. 14. infra isto libro.

Ibi, *En las Cortes que despues hizo en Nieva*, ut apparet ex dicta l. 25.

Ibi, *Que hezimos en Madrigal*, Et hæc lex nostra in præfenti, & dictarum legum & nostrarum contrarietatem dissolvere vult Joan. Garcia, de *nobilit. glof. 2. in princip. num. 13.*

Ibi, *Que continuamente, de aqui adelante mantengan cavallos y armas*, Hæc quantumvis verba lex nostra continet, non est necesse continud equum & arma possidere & habere, ut privilegium nobilitatis concessa gaudeat talis nobilis; sed sufficit si tempore vocationis ea habeat & possideat ¶, secundum Joan. Garciam, de *nobilit. glof. 1. §. 1. numero 59.*

IN LEGEM OCTAVAM
ET NONAM.

Deinceps non sunt concedenda nobilitatis privilegia, & si concedantur ipso jure nulla sunt non obstantibus quibuscumque clausulis derogatoriis, & non obstantibus, & aliis in lege nostra expressis.

Ibi, *de mi proprio motu*, Pro exornatione horum verborum & sequentium, videnda sunt quæ diximus in *l. 3. tit. 14. supra, libro 4.* Declaratur tamen lex nostra per sequentem ubi prohibentur etiam privilegia nobilitatis, nisi sint talia, que secundum legum Regiarum dispositiones fuerint concessa.

IN LEGEM UNDECIMAM.

Nobilibus carcer alius quam plebeis est assignandus in casibus ubi incarcerationi sunt.

Ibi, *Tengan carcel apartada*, Ut diximus in *l. 6. supra isto tit. & lib. & in l. 15. verbo.*

Qual convenga, tit. 6. libro 5. supra, & in quodam meo consilio.

IN LEGEM DUODECIMAM.

Legitimari non gaudent quoad tributa nobilitum privilegio, qui alias si non essent legitimari non gauderent, secundum verum & tenendum intellectum hoc dicit lex nostra

Ibi, *Mandamus que ansí se juzgue*, Pro declaratione hujus legis cum aliis sibi invicem contrariis, vide quæ diximus latè in *l. 12. Tauri supra sub l. 10. tit. 8. lib. 5. supra* & de hac questione dubitavit glof. Son, in *l. 4. tit. 15. p. 4.* & iis totus iste titulus remanet satis expeditus, ut ad alios accedamus.

TITULUS VIGESIMUS-TERTIUS.

De lo que los Hijos Dalgo, y otras personas han de aver en las Behetrias, Solariegos, y Abadengos, y Encartaciones: y como deven ser tratados los vassallos dellos.

SUMMARIUM.

1. *Behetria, quid significet.*
2. *Vassallus se alicui alteri submittere in prejudicium primi Domini nihil agit.*
3. *Et omni alterius potest quis fieri per pactum vel stipulationem.*
4. *Solariegos qui dicuntur & quid probandum est & 7.*
5. *Domus de solar qua dicatur.*
6. *Mansua qua dicatur.*
7. *Vassallus quis sit & dicatur. 8. & 9. ubi quid requiritur ut quis vassallus efficiatur qui nō erat.*

N superiori titulo actum fuit de Fidalguis in genere, nunc verò in specie de Nobilibus possidentibus jura & vassa' agia hic descripta.

Et pro declaratione hujus Rubricæ & legum sub ea contentarum dicendum est prius & sciendum, quid significant aliqua verba nostre Rubricæ & legum sub ea contentarum.

Et primo est inquirendum quid sibi velit dicere verbum Behetria, & in hoc singularis lex 3. titulo. 25. part. 4. inquit Behetria, tanto quere dezir como heredamiento que es suyo quito de aquel que vive en el, e puede recebir por señor a quien quisiere que mejor le haga. *Ubi glossa, in verbo Behetria, inquit, habes hic quid sit Behetria, & adde in hoc qua habentur lib. 4.*